

Василь Федорович БЕСЕДІН,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки
Бердянського університету менеджменту і бізнесу,
v_besedin@ukr.net,

Світлана Борисівна БЕРЕЗІНА,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри страхування та ризик-менеджменту
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
svieta_berezina@ukr.net

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ І ТЕНДЕНЦІЇ В ПЕНСІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Розглянута наявна ситуація й існуючі зараз проблеми і тенденції у пенсійному забезпеченні населення України, висвітлені перші результати реформи пенсійного забезпечення в частині посилення контролю за платежами в Пенсійний фонд України, встановлення додаткових джерел надходження коштів, персоніфікації пенсійних рахунків. Показані деякі напрями реформування пенсійного забезпечення населення України за рахунок скорочення тіньового сектора в економіці, подальшого впорядкування бази для обчислення пенсій, скорочення кількості пільговиків, звільнення Пенсійного фонду України від невластивих йому виплат за рахунок пенсійного страхування, збільшення пенсійного віку, впорядкування виплати пенсій працюючим пенсіонерам.

Ключові слова: пенсійна система, пенсійне страхування, доходи і видатки Пенсійного фонду, заходи реформування.

Сучасний стан економіки України гостро ставить питання про кардинальне реформування діючої пенсійної системи, бо в пенсійному забезпеченні громадян України виникли складні проблеми, серед яких, у першу чергу, слід назвати низький рівень пенсії та дефіцит пенсійного фонду.

Публікації і наукові дослідження [1; 2; 3] торкалися початку реформування пенсійної системи України. Зараз вони потребують подальшого осучаснення.

Праці [4; 5; 6; 7 та ін.] розкривають лише окремі питання побудови сучасної системи пенсійного забезпечення населення. Тому актуальним і своєчасним є аналіз і розроблення взаємопов'язаного комплексу пропозицій щодо подальшого реформування пенсійного забезпечення населення України.

Метою статті є аналіз сучасних проблем і тенденцій у пенсійному забезпеченні населення України та розроблення на цій основі заходів і рекомендацій щодо подальшого реформування пенсійної системи країни.

Хоча рівень пенсій в Україні у передостанні роки поступово зростає і був співставним із пенсіями у найбільших сусідів (табл. 1), але ж після девальвації гривні він став неспівставним із пенсіями в інших країнах і до того ж має тенденцію до зниження (табл. 2). Крім того, вкрай загрозливим став дефіцит бюджету Пенсійного фонду, який у 2016 році сягає майже 36 відсотків. Цьому сприяє як погіршення демографічної ситуації в цілому, так і нерівномірність пенсійного тягаря на різні верстви населення (табл. 3).

Таблиця 1

Динаміка середньомісячної пенсії в Україні

Середній розмір місячної пенсії	2010	2011	2012	2013	2014	2015
у фактичних цінах, грн.	1 032,6	1 151,9	1 253,3	1 470,7	1 526,1	1 581,5
у доларах США	130,1	144,6	156,8	184,0	128,4	63,0
% до 2010 року	100,0	111,1	120,5	141,4	98,7	48,4
у цінах 2010 року, грн.	1 032,6	1 089,4	1 091,6	1 091,6	1 019,5	918,6
% до 2010 року	100,0	105,5	105,7	105,7	98,7	89,0

Примітка: розрахунки авторів за даними Держстату України.

Таблиця 2

Середньомісячна пенсія у деяких країнах світу і в Україні

	США	Франція	Польща	Росія	Білорусь	Китай	Україна
Середньомісячна пенсія, дол. США	1200	1142	413	195,7	134	160	63
Порівняння з Україною, разів	19,0	18,1	6,6	3,1	2,1	2,5	1,0

Примітка: розрахунки авторів за даними [8].

Таблиця 3

Співвідношення чисельності працівників і пенсіонерів

	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Чисельність наявного населення на 1 січня, тис. осіб	45 962,9	45 778,5	45 633,6	45 553,0	45 426,2	42 929,3
Економічно активне населення у віці 15–70 років, тис. осіб	20 894,1	20 893,0	20 851,2	20 824,6	19 920,9	18 097,9
Зайнято населення у віці 15–70 років, тис. осіб	19 180,2	19 231,1	19 261,4	19 314,2	18 073,3	16 443,2
Середньооблікова кількість штатних працівників, тис. осіб	10 262	10 083	10 123	9 720	8 959	8 065
Кількість пенсіонерів на 1 січня, тис. осіб	13 326	13 738	13 821	13 640	13 533	12 147
Кількість пенсіонерів на 1 000 осіб населення, осіб	290	300	303	299	288	283
Кількість пенсіонерів у розрахунку на 1-го зайнятого	0,69	0,71	0,71	0,71	0,75	0,74
Кількість пенсіонерів у розрахунку на 1-го штатного працівника	1,30	1,36	1,37	1,40	1,51	1,51

Примітки:

- 1) розрахунки авторів за даними Держстату України [9];
- 2) дані за 2010–2014 роки наведено без урахування тимчасово окупованої території АР Крим та м. Севастополя, за 2015 рік — також без частини зони проведення антитерористичної операції.

Діюча пенсійна система України не відповідає сучасним вимогам суспільства. Певною мірою ці проблеми обумовлюються не лише кризовим станом економіки, а й політичними популістськими діями окремих партій і об'єднань. До того ж у процесі переходу до ринкової економіки відбулася подальша диференціація доходів населення. У цій ситуації, особливо у випадках, коли збільшення нерівності супроводжується заглибленням проблеми бідності, виконавча влада починає почувати тиск, що змушує її вживати заходів, які спрямовані на скорочення надходжень. У довгостроковій перспективі єдиним шляхом вирішення цієї проблеми є стимулювання економічного зростання у рамках політики, що спрямована на створення ринкової економіки і яка передбачає скорочення державних витрат. Економічне зростання допоможе більшості постраждалих від перетворень компенсувати свої збитки. Проте економічна політика повинна враховувати дійсні масштаби бідності та незахищеності величезних мас людей. Державна влада повинна знайти доцільну межу між бюджетними обмеженнями і задоволенням вимог соціального та політичного характеру. Тим, хто не зуміє поліпшити своє становище

навіть після поновлення економічного зростання і появи більш гнучкого ринку праці, держава повинна надати допомогу, включаючи адресні соціальні виплати.

У літніх осіб дуже мало шансів відновити свої втрати, внаслідок чого виникають серйозні підстави виробити стосовно них особливий підхід. Проте не можна допустити, щоб і далі продовжувалися необмежені витрати на пенсійне забезпечення. Бо вже у теперішній час вони сягають 11 % від ВВП.

Тому без проведення кардинальних заходів щодо реформування пенсійної системи не вдасться вирішити проблему пенсійного забезпечення і, навіть цілком певно, не вдасться подолати кризовий стан економіки.

Тут важливо відмітити, що Уряд і Пенсійний України ще на початку 10-их років поточного століття здійснювали заходи щодо реформування пенсійної системи. На першому етапі її реформування було здійснено багато заходів, серед яких слід виділити посилення контролю за платежами в Пенсійний фонд, встановлення додаткових джерел надходження коштів у Пенсійний фонд, задіяння системи персоналізації пенсійних рахунків тощо.

Посилення контролю за платежами в ПФУ було здійснено завдяки перевіркам, що проводились ПФУ та іншими державними органами. Масштаби ухилень від сплати внесків у пенсійну систему в той час сягали величезних сум, що підтверджувало необхідність посилення контролю за платежами в Пенсійний фонд і дало позитивні результати.

Але ще й зараз досить часто має місце ухилення від сплати внесків у пенсійну систему. Так, за даними звіту Пенсійного фонду України [10] на 1 січня 2016 р. заборгованість із платежів до Пенсійного фонду становила 16,7 млрд грн, у тому числі із сплати єдиного соціального внеску — 6,6 млрд грн (39,6 %) і з відшкодування пільгових пенсій — 8,4 млрд грн (50,2 %). Набутий у попередні роки досвід дає можливість позитивно оцінити значущість цього заходу і рекомендувати продовження цієї справи.

Встановлення додаткових джерел надходження коштів в ПФУ було пов'язано з необхідністю ліквідації заборгованості по виплаті пенсій і допомоги. Це додатковий збір при продажу ювелірних виробів із золота, збір при здійсненні операцій купівлі-продажу валют та ін. Протягом декількох років частина заборгованості покривається коштами з цього джерела.

Персоналізація пенсійних рахунків. Головним здобутком реформування пенсійної системи в Україні, безумовно, стало впровадження персоналізованого обліку відомостей у системі обов'язкового державного пенсійного страхування, яке передбачало розробку та впровадження персоналізованого обліку внесків та створення відповідної обчислювальної системи із статистичною базою даних на всіх працюючих та одержувачів пенсій і допомоги з фондів соціального страхування.

Створення цієї системи дозволило здійснювати збирання, оброблення, систематизацію та зберігання відомостей про фізичних осіб, які мають право на виплати з Пенсійного фонду та їх розмір за обов'язковим державним страхуванням.

Персоналізована система обліку відрахувань до Пенсійного фонду дозволила поліпшити точність нарахування пенсій і запровадити залежність пенсій від розміру заробітної плати та сплачених пенсійних внесків. Раніше, щоб визначити право особи на пенсію й обчислити її розмір, потрібна була інформація про заробітну плату, обов'язкові відрахування і трудовий стаж цього громадянина, і для отримання цієї інформації використовувались трудові книжки і довідки з підприємств про заробітну плату. Проте, щоб врахувати заробітну плату працівника протягом всієї трудової діяльності, потрібно було мати довідки з усіх місць трудової діяльності, що було пов'язано із значними незручностями для працівників, особливо для тих, які декілька разів змінювали місце постійної роботи. Крім того, трудові книжки

не сприяли мобільності трудових ресурсів і заважали скороченню тіньового сектора економіки. Вони не завжди відображають фактичну тривалість роботи працівника, тому що нерідко працівники переходять з одного місця на іншу роботу, але залишають свої трудові книжки за попереднім місцем роботи, що дає їм можливість продовжувати «заробляти» трудовий стаж, необхідний для призначення пенсії, у той час як підприємство не сплачує за них внесків до Пенсійного фонду.

Персоніфікація змінила всю цю ситуацію щодо обліку трудового стажу, заробітної плати та внесків у пенсійну систему. Вона була спрямована на створення державного автоматизованого банку відомостей про фізичних осіб, на сприяння підвищенню зацікавленості працівників у платежах на пенсійне страхування, на створення умов для контролю за сплатою цих платежів, а також на інформаційне забезпечення робіт щодо прогнозування та планування у системі пенсійного страхування. Створення системи персоніфікованого обліку дозволило здійснити упорядкування обліку трудового стажу, заробітної плати і обов'язкових платежів до Пенсійного фонду, що дало змогу для більш об'єктивного обчислення розмірів пенсій на підставі розміру заробітної плати, страхових внесків і тривалості трудового стажу.

Важливим результатом персоніфікованої системи стало також підвищення фінансової стійкості пенсійної системи та отримання пенсіонерами пенсій, які встановлені відповідно до страхових внесків. Побудова надійної й гнучкої системи персоніфікованого обліку позитивно вплинула на контроль за оплатою страхових внесків з боку роботодавців.

Хоча початок реформування пенсійної системи і надав значні позитивні результати, але економічна криза занадто негативно вплинула на пенсійне забезпечення населення країни і досить гостро поставила питання про подальше її кардинальне реформування.

Світова практика реформування пенсійної системи свідчить про те, що в галузі реформування національних пенсійних систем використовується досить широкий арсенал методів. Серед них це, у першу чергу, підвищення віку виходу на пенсію, економічне стимулювання відкладеного виходу на пенсію, збільшення періоду обліку заробітку при розрахунку розміру пенсії, збільшення абсолютних розмірів і частки страхових внесків, скорочення кількості пільговиків, використання додаткових форм пенсійного забезпечення у вигляді корпоративних, професійних й інших приватних пенсійних систем.

Проведений аналіз дозволяє розробити і запропонувати для втілення в життя комплекс заходів, який дозволить зменшити витрати на пенсійне забезпечення, не знижуючи при цьому рівень життя пенсіонерів. Це, у першу чергу, заходи, що розглядаються нижче.

У першу чергу, це скорочення кількості пільговиків за рахунок зняття невинуватених пільг, привілеїв, включаючи не завжди виправданий пільговий вихід на пенсію. Встановлення жорсткого порядку нарахування пенсій дало б значну економію при умові збереженні дійових заходів проти бідності поміж літніх осіб та інвалідів. Тут може бути припинена практика надання пенсій по інвалідності особам, потенційний заробіток яких внаслідок інвалідності не зменшився. Компенсація ж за невиліковне каліцтво або захворювання, яке не впливає на потенційний дохід, може бути здійснена у формі одноразової допомоги. Хоча логіка в цьому випадку очевидна, але її реалізація проблематична, тому що потенційний заробіток складно оцінити. При цьому в адміністративному плані легше було б припинити виплату пенсій по інвалідності працівникам, що продовжують працювати на попередньому робочому місці й отримують таку ж заробітну плату.

До того ж можна не скасовувати пенсії по інвалідності взагалі, а вилучати їх тільки в тих випадках, коли немає негативного впливу на потенційний заробіток.

Подальше впорядкування бази для обчислення пенсій. Існуючий порядок встановлення пенсій передбачає обчислення її розміру виходячи із середньомісячного заробітку переважаючи за останні роки. Тому перед виходом на пенсію працівник всіляко намагається отримати якомога більшу заробітну плату. Іноді підприємства теж сприяють цьому шляхом встановлення не завжди обґрунтованих премій, надбавок та ін. У результаті працівник отримує завищену пенсію.

З другого боку є факти, коли працівник в останні роки роботи змушений переходити на роботу з меншим посадовим окладом. Тому як у першому, так і у другому випадку порушується справедливість у встановленні пенсії, поновити яку можна як за рахунок осучаснення раніш нарахованих пенсій, так і за рахунок розширення періоду, який використовується як база для розрахунку пенсій. У сучасних умовах таким періодом могла б бути база за всі роки праці.

Щодо звільнення ПФУ від невластивих йому виплат за рахунок пенсійного страхування шляхом чіткого розмежування страхових і нестрахових внесків, слід відмітити, що, з теоретичної точки зору, такий захід є доцільним. Зараз Пенсійний фонд України виплачує пенсії і допомоги (більшою мірою за рахунок коштів пенсійного страхування) особам, які не пов'язані зі страховими внесками. У такому разі створюється ситуація, коли кошти соціального страхування передаються тим, хто не робив внесків. Тим самим система соціального страхування багато в чому втрачає функцію соціальної допомоги.

Через відсутність достатніх коштів соціальна політика зараз спрямовується до концентрації малих ресурсів, і з метою економії адміністративних витрат держава передає функцію виплати пенсій і допомоги особам, які не охоплені соціальним страхуванням. Це прийнятно, коли держава передає у достатньому обсязі кошти на виплату таких пенсій і допомог, але в разі передачі меншого обсягу коштів Пенсійний фонд опиняється у скрутному становищі.

Надалі, як тільки дозволять економічні умови, доцільно зміцнити зв'язок між внесками і виплатою пенсій, звільнивши ПФУ від невластивих йому виплат за рахунок пенсійного страхування. Такого роду кроки вже зроблені в низці країн.

Паралельне впровадження накопичувальної пенсійної системи. Накопичувальні схеми у порівнянні з солідарною системою, що фінансується з поточних надходжень, мають значні переваги:

— незалежність від демографічного фактору, тобто співвідношення працюючих і пенсіонерів;

— незначне втручання держави, що обмежується впровадженням обов'язкового пенсійного страхування (на випадок, якщо окремим громадянам бракує розуміння його необхідності), визначенням обов'язкового рівня внесків і встановлення загальним мінімальних вимог до пенсійних фондів і страхових компаній;

— приватні пенсійні фонди сприяють зростанню заощаджень і економічному розвитку;

— власник пенсійного плану чітко бачить зв'язок між своїми внесками і розмірами пенсії. Оскільки тут принцип солідарності поколінь не існують, то сама особа, яка робить пенсійні внески, є й отримувачем пенсії. Таким чином зменшується спокуса ухилятися від внесків (шляхом роботи у тіньовому секторі).

Головний недолік накопичувальної пенсійної системи полягає в тому, що тут виникають труднощі у забезпеченні інтересів пенсіонерів, тобто захист накопичених коштів від банкрутства, інфляції, розтрати і надмірного ризику.

Тим більш, що в нашій країні у найближчому майбутньому це пов'язано з величезними ризиками.

Хоча необхідність впровадження накопичувальної системи очевидна, але повна заміна традиційної пенсійної системи на накопичувальну в теперішній час є нереальною через низький рівень життя населення, нерозвинутість ринків капіталу і праці. Разом з тим її поступове впровадження слід розпочати якомога скоріше, що вже і передбачається у 2017 рік. З цього року буде вводиться другий рівень системи пенсійного забезпечення, згідно з яким учасники накопичувальної системи (особи до 35 років) будуть сплачувати 2 %, а з 2022 року — 7 % доходу у власний пенсійний рахунок [11].

Добровільне пенсійне страхування для більшості населення України нині є досить малоімовірним заходом забезпечення своєї старості. Але є значний прошарок населення, який має заможний рівень життя і вже зараз може скористатися цим напрямком пенсійного забезпечення. Роль держави тут полягає в тому, щоб забезпечити достатньо стабільний рівень цін, що дозволить використовувати фінансові активи як засіб збереження цінності та як інвестиційний капітал, отримуючи при цьому відсотки на накопичені внески. Створення сприятливих умов для добровільного пенсійного страхування дозволить значно поширити цю систему. Для приватного страхування в цілому і приватній системі пенсійного забезпечення вкрай важливо наявність добре регульованих фінансових ринків і спеціальної структури для регулювання сфери пенсійного забезпечення. Головна мета такого регулювання — захист споживача добровільної пенсійної системи від виникаючих ризиків.

Впорядкування виплати пенсій працюючим пенсіонерам є дискусійним заходом реформування пенсійної системи в Україні, але і доволі перспективним. З одного боку, можливість одержувати пенсію і при цьому продовжувати працювати обходиться дорого. Звідси випливає необхідність вимоги припинення роботи як умови одержання пенсії принаймні для людей, що не досягли нормального пенсійного віку. Наприклад, пенсія може бути вилучена (або хоча б знижена) у кожного, чий заробіток вище певного, досить низького рівня. Впровадження такої системи дало б економію по двох каналах. Якщо робітник не виходить на пенсію, економія дорівнює невиплаченій пенсії; якщо виходить, то звільнене робоче місце може зайняти безробітний, що знижує витрати на допомогу у зв'язку із безробіттям.

Є заперечення і проти цього підходу: ранній вихід на пенсію дозволяє підприємствам скорочувати літніх робітників, полегшуючи тим самим процес структурної реорганізації. Це означає, що замість вимоги виходу у відставку, умовою одержання пенсії (цілком або частково) може бути вимога зміни місця роботи: особам, що виходять на пенсію із займаної посади, але які знайшли собі іншу роботу, гарантується хоча б часткове пенсійне забезпечення. Ця проблема відпадає стосовно тих, хто переходить у сферу самозайнятості, відкриваючи власну справу. У такому випадку є вагомі підстави на користь того, щоб зберегти за ними пенсію хоча б частково.

Проблемою тут є не результат, а процес, що наводить до цього результату, і, насамперед, відсутність чіткого зв'язку між внесками, фактично виплаченими конкретною особою, і одержуваними нею коштами. У середньостроковій перспективі проблема може бути вирішена шляхом встановлення більш тісного співвідношення між внесками і виплатами. Проте в короткостроковому періоді виникає гострий конфлікт між структурними перетвореннями і працевлаштуванням молоді, з одного боку, і стримуванням витрат — з іншого.

В економічному плані впорядкування виплати пенсій працюючим пенсіонерам є досить ефективним заходом.

Збільшення пенсійного віку. Це ще один болючий аспект проблеми реформування пенсійної системи. Відсоткове співвідношення кількості пенсіонерів до кількості працюючих в Україні достатньо велике — і тому, що офіційний пенсійний вік, за закордонними мірками, занадто низький, і тому, що багато людей фактично починають одержувати пенсію, не досягнувши навіть цього віку. Проте при розробці заходів необхідно знаходити компроміси між метою різноманітного рівня. У середньостроковій перспективі пенсійний вік повинен бути піднятий, причому ранній вихід на пенсію допустимий лише за умови зниження розміру пенсій або підвищення розміру внесків. Це дозволить усунути штучні стимули до дострокового виходу на пенсію, зробить систему більш справедливою й однаково сприятливою для різноманітних категорій робітників.

Вік виходу на пенсію у західних країнах значно вищий, ніж в Україні. До речі, і в більшості країн колишнього Союзу проводяться заходи щодо збільшення пенсійного віку.

Що стосується короткострокових заходів, то тут існують різні варіанти. Варіанти на користь підняття фактичного пенсійного віку засновані на значній потенційній економії державних коштів. У той же час слід розглядати і варіанти на користь більш обережного підходу. По-перше, можливо, що економія взагалі не буде отримана. Це може статися, якщо люди, для яких пенсійний вік був піднятий, по виході на пенсію одержать пенсію у великому розмірі. По-друге, підвищення пенсійного віку може не одержати політичної підтримки в короткостроковому періоді. По-третє, підвищення віку виходу на пенсію, навіть якщо воно дає економію бюджетних коштів, може бути пов'язане із моральними втратами.

Досвід Заходу свідчить, що тривале безробіття виснажує моральні сили людей, особливо молоді. Тому іноді доцільно спонукати літніх робітників до виходу на пенсію, тому що це дозволить вивільнити робочі місця для молодого покоління.

Для умов України прийнятним є поступово збільшення пенсійного віку, що і здійснюється зараз у державі.

Скорочення тіньового сектора в економіці. За різними оцінками, питома вага тіньового сектора в економіці України досягає 40–50 %. Природно, що хоча б частковий вихід з тіні значною мірою сприяв би поповненню відрахувань у пенсійну систему. Але в умовах обмеженого розміру доходів багато підприємців, ризикуючи отриманням різного роду санкцій, продовжують приховувати частину оплати праці з тим, щоб зменшити податкові відрахування. Очевидно, що тут поряд з посиленням санкцій необхідно розглядати зменшення податкового тягаря при розширенні податкової бази, тобто збільшення платників податку з прошарку малого і середнього бізнесу.

Втілення в життя розглянутих заходів реформування пенсійної системи не може здійснюватись одночасно. Для деяких з них потрібна підготовча робота, для інших необхідні сприятливі економічні умови. І все це слід здійснити не тільки без зниження соціального захисту літніх людей, а й передбачити зростання пенсій і допомог, які зараз не забезпечують навіть умови виживання. Тому доцільне поетапне впровадження заходів реформування пенсійної системи, розподілене в часі таким чином, щоб врахувати їх складність і можливість забезпечення законодавчими актами і підготовленими кадрами.

Отже, можна стверджувати, що для стабілізації пенсійного забезпечення в Україні вкрай необхідно спрямувати зусилля на проведення таких першочергових заходів, як:

— ліквідація дефіциту бюджету за рахунок розширення числа платників у Пенсійний фонд (платити повинні всі), встановлення економічно обґрунтованої ставки пенсійного платежу, впорядкування обов'язкового страхового стажу тощо;

— створення умов для економічного зростання за рахунок скорочення тіньового сектора, створення сприятливих умов для бізнесу, державного гарантування інвестицій і вкладів у накопичувальну систему, наведення правопорядку в державі та ін.

Кардинальне реформування пенсійної системи дозволить вирішити не лише більшість проблем пенсійного забезпечення, а й значною мірою поживавити проблему інвестування економіки за рахунок коштів накопичувальної системи. Хоча більшість заходів реформування пенсійної системи є непопулярною, однак вихід з кризового стану потребує їх реалізації, бо в іншому разі кризовий стан у пенсійному забезпеченні не вдасться подолати.

Список використаних джерел

1. Пенсійний фонд України. Організаційно-правові та соціально-економічні засади функціонування / Зайчук Б. О., Зарудний О. Б., Березина С. Б. та ін. К. : АВТ, 2006. 298 с.
2. Березина С. Б. Про необхідність і деякі напрями реформування пенсійної системи // Банківська система України: теорія і практика становлення. в 2 т. Суми : Мрія-1 ЛТД: Ініціатива, 1999. Т. 2. С. 533–539.
3. Беседін В. Ф., Березина С. Б. Основні напрями реформування пенсійної системи України // Експрес — новини: наука, техніка, виробництво. № 15–16. К. : УкрІНТЕЛ, 1999. С. 31–34.
4. Онишко С. В. Потенціал розбудови пенсійної системи в Україні у контексті зниження ризиків державних фінансів // Актуальні проблеми економіки. 2012. № 3. С. 248–257.
5. Федоренко А. В. Економічна складова накопичувальної пенсійної системи // Фінанси України. 2011. № 12. С. 89–98.
6. Бондарук І. С. Організація систем пенсійного забезпечення в зарубіжних країнах // Актуальні проблеми економіки. 2011. № 7. С. 189–194.
7. Мельничук В. Г. Тенденції розвитку пенсійної системи України // Фінанси України. 2010. № 4. С. 66–76.
8. Как живут пенсионеры разных стран / Сегодня.ua [10.07.2016, 07:12]. URL : <http://www.segodnya.ua/ukraine/kak-zhivut-pensionery-raznyh-stran-i-pochemu-u-nas-huzhe-vseh—731778.html>.
9. Демографічна та соціальна статистика // Населення та міграція / Населення URL : https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2007/ds/nas_rik/nas_u/nas_rik_u.html.
10. Звіт про виконання бюджету Пенсійного Фонду України за 2015 рік / Пенсія.ua [25.03.2016, 18:19]. URL : <http://pensia.ua/ua/gazeta/news/item/1823-zvit-pro-vykonannya-biudzhetu-pensiinoho-fondu-ukrainy-za-2015-rik>.
11. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та єдиних принципів нарахування пенсій : Проект Закону за № 4608 від 06.05.2016 р. / Верховна Рада України. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58998.
12. Что будет с пенсиями украинцев, когда ждаты реформы и какие изменения на носу: интервью с зампреда ПФ / Сегодня.ua [27.11.2016]. URL : <http://www.segodnya.ua/economics/enews/chto-budet-s-pensiyami-ukraincev-kogda-zhdad-reformy-i-kakie-izmeneniya-na-nosu-intervyu-s-zampredsdatelya-pf--773761.html>.

Надійшла до редакції 01.12.2016

Беседин В. Ф., Березина С. Б. Современные проблемы и тенденции в пенсионном обеспечении населения Украины

Рассмотрена ситуация и существующие сейчас проблемы и тенденции в пенсионном обеспечении населения Украины, освещены первые результаты реформы пенсионного обеспечения в части усиления контроля за платежами в Пенсионный фонд Украины, установки дополнительных источников поступления средств, персонализации пенсионных счетов. Показаны некоторые направления реформирования пенсионного обеспечения населения Украины за счет сокращения теневого сектора в экономике, дальнейшего упорядочения базы для исчисления пенсий, сокращения количества льготников, освобождения Пенсионного фонда от несвойственных ему выплат за счет пенсионного страхования, увеличения пенсионного возраста, упорядочения выплаты пенсий работающим пенсионерам.

Ключевые слова: пенсионная система, пенсионное страхование, доходы и расходы Пенсионного фонда, мероприятия реформирования.

Besedin, V. F.; Berezina, S. B. Modern Problems and Tendencies are in Pension Provision of Population of Ukraine

The article considers the situation and current problems and trends in pension provision of the population of Ukraine, the first results of pension reforms to strengthen control over payments to the Pension Fund of Ukraine, the installation of additional sources of funds, the personification of pension accounts. It shows some directions of reforming the pension security of the population of Ukraine due to the reduction of the shadow sector in the economy, to further streamline the base for calculating pensions, reducing the number of beneficiaries, exemption of Pension Fund from unusual payments due to the pension insurance, increase of retirement age, streamline the payment of pensions to working pensioners.

Keywords: pension system, pension insurance, profits and charges of Pension fund, measure of reformation.

